

**Konferencja naukowa na temat
"Zagospodarowanie leśnych zasobów
genowych i hodowla selekcyjna
drzewostanów świerkowych
w Nadleśnictwie Wisła"
Wisła – Jaszowiec, 24–25 listopada 1994 r.**

W dniach 24 i 25 listopada odbyła się konferencja naukowa na temat "Zagospodarowanie leśnych zasobów genowych i hodowla selekcyjna drzewostanów świerkowych w Nadleśnictwie Wisła". Organizatorem konferencji była Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach we współpracy naukowej z Zakładem Nasiennictwa, Szkółkarstwa i Selekcji Drzew Leśnych Wydziału Leśnego Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie. Ideą spotkania, które rozpoczyna cykl konferencji poświęconych genetycznej wartości najwartościowszych populacji drzew leśnych w Polsce, była ocena możliwości zagospodarowania selekcyjnego i trwałej ochrony świerczyn istebniańskich.

W konferencji uczestniczyli naukowcy zajmujący się problemami selekcji drzew i drzewostanów ze wszystkich placówek naukowych kraju: z Polskiej Akademii Nauk (Zakład Dendrologii w Kórniku), Instytutu Badawczego Leśnictwa (Zakład Fizjologii i Genetyki-Drzew) oraz Wydziału Leśnego AR w Poznaniu jak również praktycy leśni z regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych z Krakowa, Katowic i Wrocławia. W części terenowej uczestnicy konferencji zwiedzili najpiękniejsze drzewostany tzw. "rasy świerka istebniańskiego" w oddziale 92g i f Leśnictwa Malinka o grubości operatowej $624 \text{ m}^3/\text{ha}$, wieku 126 lat, pierśnicy 54 cm i wysokości przeciętnej drzew 42 m oraz w oddz. 149h (Leśnictwo Bukowiec, typ siedliskowy lasu LMG, wiek 150 lat, zapas $1300 \text{ m}^3/\text{ha}$, przeciętna pierśnica 53 cm i wysokość 46 m). Uczestnicy konferencji zwiedzili również tzw. "regionalny bank genów" zlokalizowany w obiekcie szkółkarskim "Wyrch Czadeczka". Zapoznali się też z nowo założonym doświadczeniem proweniencyjnym i archiwum potomstwa 45 drzewo-

stanów nasiennych wyłączonych Nadl. Wisła oraz uczestniczyli w otwarciu "Muzeum świerka istebniańskiego", w którym zgromadzono cenne materiały archiwalne dotyczące zagospodarowania leśnego terenów Beskidu Śląskiego. Muzeum to będzie gromadzić w swoich zbiorach literaturę naukową związaną z zagospodarowaniem świerczyn Nadl. Wisła i całego regionu Śląska Cieszyńskiego.

W części odczytowej referaty wygłosili: prof. dr hab. Maciej Giertych na temat "Genetyczna wartość świerka istebniańskiego", dr hab. Władysław Barzdajn – "Zróżnicowanie wewnątrzpopulacyjne świerczyn górskich", prof. dr hab. Lucjan Janson – "Zasady realizacji i program zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew leśnych na terenach górskich", mgr inż. Bonifacy Hanak – "Zagospodarowanie hodowlane drzewostanów świerkowych i ich znaczenie w gospodarce leśnej regionu katowickiego Lasów Państwowych", mgr inż. Witold Szozda — "Stan bazy nasiennej świerka istebniańskiego w Nadl. Wisła", dr hab. Janusz Sabor – "Możliwość zachowania i metody selekcji drzewostanów świerkowych rasy istebniańskiej", dr inż. Stanisław Baran — "Zróżnicowanie warunków siedliskowych w Nadl. Wisła".

Po wygłoszeniu referatów odbyła się dyskusja, w której podjęto wiele istotnych postulatów dotyczących szczegółowego zagospodarowania świerczyn istebniańskich oraz zasad wdrażania wyników doświadczeń proweniencyjnych do praktyki leśnej tego regionu.

Planuje się zorganizowanie następnej konferencji, której tematyką będzie genetyczna ocena oraz możliwości selekcyjnego zagospodarowania orawskich świerczyn górskich.

Janusz Sabor

*Z Zakładu Nasiennictwa, Szkółkarstwa i Selekcji Drzew Leśnych
Wydziału Leśnego Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie.*

Wnioski

- Z uwagi na odnowienie naturalne z samosiewu w istniejących wyłączonych drzewostanach nasiennych świerka na terenie Nadleśnictwa Wisła należy zmienić dotychczas obowiązujące przepisy dotyczące stosowanych w nich zabiegów hodowlanych uwzględniając m.in. cięcia stymulujące pojawianie się naturalnego odnowienia. Nie należy czekać na śmierć naturalną tych drzewostanów, a utrzymywać istniejący areal drzewostanów nasiennych przez typowanie nowych drzewostanów i kwalifikowanie drzew doborowych.
- W przypadku większych obszarów drzewostanów nasiennych wyłączonych należy dążyć do stworzenia w nich różnych klas wieku przy równoczesnym zapewnieniu w nich warunków stałego zbioru nasion i jego stymulacji.
- W programie zachowania leśnych zasobów genowych proponuje się preferować odnowienia naturalne *in situ* jako najlepszy sposób zabezpieczenia genów świerka istebniańskiego.
- Rezerwat "Bukowiec" — drzewostan w oddziale 149h, z uwagi na jego wartość hodowlano-genetyczną, należy otoczyć specjalną ochroną.

- Istniejące wyłączone drzewostany nasienne świerka istebniańskiego oraz nowe powstałe uprawy powinny mieć dokładną dokumentację siedliskowo–glebową z uwagi na różnorodność utworów geologicznych występujących na tym terenie.
- Z uwagi na specyfikę terenów górskich zachodzi potrzeba utworzenia tzw. regionalnego banku genów m.in. dla Karpat. Opiekę merytoryczną nad utworzonym bankiem genów głównych gatunków lasotwórczych terenów górskich proponuje się powierzyć Zakładowi Nasiennictwa, Szkółkarstwa i Selekcji Drzew Leśnych Wydziału Leśnego AR w Krakowie.
- Badania nad świerkiem istebniańskim należy kontynuować przede wszystkim w zakresie oceny zmienności i wartości hodowlanej potomstwa poszczególnych drzewostanów nasiennych oraz wybranych drzew doborowych. Należy także podjąć kroki w celu przygotowania odrębnego programu selekcji w odniesieniu do tej wartościowej rasy.